

III. Zákonná obmezení.

1. Obě tato práva jsou povahy čistě osobní; prodatel, pokud se týká, kupec, nemůže svého práva přenést ani na své dědice ani na nikoho jiného. Práva koupě zpáteční a práva prodeje zpátečního nelze vyhradit třetím osobám (rozh. ze dne 6. února 1856, č. 9832, sb. 988, kniha jud. 25), třeba by třetí osoba ku smlouvě přistoupila (rozh. ze dne 22. července 1874, č. 6906, sb. 5423).

2. Předmětem obou práv mohou býti toliko věci nemovité.

3. Obě práva jsou co do času obmezena, právo koupě zpáteční obmezeno jest na doživotí prodatelovo, právo prodeje zpátečního obmezeno jest na doživotí kupcovo.

4. Obě práva lze vykonávati na újmu jiných jen potud, pokud vtělena jsou ve veřejných knihách; žaloba ze zapsaného práva koupě zpáteční může býti knihovně poznamenána (rozh. ze dne 17. července 1878, č. 7967).

5. Není-li stanovena cena, za kterou má býti dotyčná věc zpět koupena nebo prodána, zaplatiti sluší trhovou cenu původní smlouvy tržové resp. smlouvy o prodeji zpátečním.

6. Kupec má vrátiti předmět koupě (věc) v »nezhoršeném stavu« (§ 1068 o. o. z.), tedy v dobrém a upotřebitelném stavu.

7. Zlepšil-li však kupec ze svého dotyčnou věc nebo podnikl-li k zachování jejímu náklad neobyčejný, má nárok na náhradu jako poctivý držitel; avšak on práv jest též z toho, změnila-li se jeho vinou cena věci nebo zmařeno-li zpětné vydání věci (§ 1069 o. o. z.).

8. Je-li více osob oprávněných na základě smlouvy o prodeji zpátečním, pokud se týká, o koupi zpáteční, jest právo koupě zpáteční a právo prodeje zpátečního nedělitelným; zemře-li některý z oprávněných prodatelů, pokud se týká kupců, soustřeďují se obě práva v rukou ostatních oprávněných (rozh. ze dne 21. října 1851, č. 7919).

Právo kutací.

I. Pojem.

Kutati značí hledati vyhražené nerosty v jich ložisku, nalezené tak dalece sledovati (stíhati), aby bylo možno udělit k nim právo vlastnické (§ 13 hor. z.). Rak. zák. hor. pojednává o kutání v II. hlavě (§§ 13—39). Podle starého práva horního bylo kutáním hornické hledání nerostů, tedy jenom prostředek ku nalezení. Kutání jako takové poskytovalo tudíž jen právo ku hledání, nikoli však právo ku hledanému nerostu. Nalézání poskytovalo opět výhradné právo k mutování; pro mutníka platila zákonná domněnka, že je též nálezcem (»první nálezcce, první mutník«), tvrdil-li kdo opak, musil to dokázati. Mutování v náležité formě podané a vyzbrojené znakem nálezu poskytovalo právu vynálezcovu o sobě neformálnímu horně-právní formu, podle níž nabyl mutník »stáří v poli« (práva přednosti), které bylo právem věcným. Než mutování neposkytovalo ještě vlastnictví, kterého musilo se dosíci teprve propůjčením a vyměřením. Mutník měl tedy na základě mutního listu, jehož se mu dostalo od soudu horního, sice právo pokračovati v pracích a tím náležitě připravit a přizpůsobití nález k propůjčení a vyměření soudu horního, leč práva vlastnického neměl (ku př. obtížiti mutní předmět hypotekou).

Tento vznik vlastnictví horního založený dřívější soustavou práva horního důkladně byl obměněn novým zákonem horním. Propůjčení a vyměření trvá sice na dále jako nabývací způsob vlastnictví horního, než

mutování odstraněno úplně. § 13 zák. hor. zná tedy jiný pojem »práva kutacího,« nežli doposud zachovávan byl v úřední praxi len horních v odděleních »právo kutací« a »mutování.« Nynější zákon horní spojuje tato obě stadia přípravných prací až do propůjčitelnosti určitého nerostného ložiska a všeobecný výraz »kutání« a stanoví, že kterýkoli druh přípravných prací až k dokončenému otevření nerostného ložiska započat a dále veden býti může toliko s přivolením ke kutbě.

Vyšetření zmíněné musí odůvodňovati těžebnost ložiska a tudíž i skutečnou způsobilost jeho k udělení. Kutání zahrnuje v sobě předkem dvě stadia přípravných prací a to geognosticko-horní prošetření (projití) určité pohorské krajiny a při tom se postupně (na různých místech) ohledávají horniny, kladou ruční závrtky, rovy a pod. a otevře se slibný bod hornickými pracemi jako: kutacími svodnami (štolami), kutnými jámami, vrtbami atd.

Jakkoli již ke každé z těchto přípravných prací vyhledává se přivolení horního úřadu ke kutbě (§ 14 hor. z.), nepožívají přípravné práce prvního druhu (geognosticko horní prošetření určitého pohoří atd.) v té příčině zvláštního zákonného privilegia k tomu, aby s tím spojen nebyl výlučný terain, ježto může více podnikatelů zároveň (najednou) dáti se do geognostického vyšetřování v rozsáhlém kutacím obvodu, který může obepínati celá údolí i hřbety horské.

Právo ku nucenému včasnému přenechání pozemku jest kutěři — pokud jde o podobné přípravné práce — přiznáno jen za té podmínky, zjistí-li předběžně obnos odškodňovací, který za ono přenechání pozemku politický úřad vyšetří. Jen v tomto případě jest mu dovoleno počítí s jeho kutební prací (§ 10. prov. předp.).

II. Právo ke kutbě.

1. Kdo chce kutati, má k tomu potřebí přivolení úřadu horního. Povinnost tato postihuje i držitele pozemku, který na své půdě zamýšlí kutati (§ 14).

2. Udíleti povolení ke kutbě zmocněny jsou úřady revírní v úředních okresích jim příkázaných (§ 11 prov. předp.). Namítá se sice, že nelze ospravedlniti, aby někdo, kdo učinil nález zasluhující úplně propůjčení (práva kutacího), ještě donucován býti měl zajistiti si přivolení ke kutbě na ochranu nálezu svého až do propůjčení kutby. Než pustí-li se se zřetele starý pojem kutby, že kutba totiž jest hledáním, a pohlíží-li se naopak na právo kutací jako na zákonné zajištění místa zvoleného k otevření a udržování kutby pro právně zamýšlený horní podnik a příští jeho propůjčení, jakž ve skutečnosti se celá věc také má, padá ona zdánlivá námitka. Jeť nad slunce jasnějším, že nemůže zákonné ochrany požívatí podnik horní, který nemá zákonného oprávnění, že dále žádost o propůjčení neposkytuje ještě takovéhoho oprávnění, a že osobě o propůjčení žádající dostane se sice po zákonu výsadního práva kladení výměr k nálezu nepojištěnému dosud nijakým právem kutacím, avšak každé sousední kutbě ponechati musí volnou míru důlní, čímž by neoprávněnému vynálezci po případě znemožněno bylo vykonávati právo ke kladení výměr, poněvadž by tu již nebylo volného prostoru (ku kladení těchto výměr). Tento zlořád jest však ve svých důsledcích daleko nepatrnější pro všeobecný veřejný zájem, nežli by bylo povolení zákonné výsady pro vynálezce (motivy k hor. zák. str. 88 a násl.).

3 Každá žádost o povolení kutby musí být podepsána vlastní rukou žadatele nebo jeho zmocněnce a obsahovati má: jméno, charakter a by-

dlišťě žadatele; zakročuje-li zmocněnec, přiložiti jest ku žádosti plnou moc, dále průkaz oprávnění ku pobytu.

4. Povolení ke kutbě udělí se jen na dobu jednoho roku; lze je však k žádosti rok k roku prodloužiti, přesvědčil-li se úřad horní, že osoba ke kutání oprávněná může ve svém kutacím obvodu počítí s pracemi kutacími. Rozhodnutí o tom, zda prodloužiti jest povolení ke kutbě, spadá v obor revírního úřadu horního (nál. spr. dv. soud. ze dne 14. června 1884, č. 1318, sb. »Budwinski« č. 2169.).

III. Zásady při udílení povolení ke kutbě.

1. Povolení ke kutbě může zabíráti nejrozsáhlejší obvod jsouc obmezeno jen na hranice úředního okrsku určitého úřadu horního, ježto též působnost horních úřadů první stolice nad obvod ten nevybočuje.

2. Povolení ke kutbě smí se uděliti jen tomu, kdo smí vůbec vedle §§ 7. a 8. hor. zák. provozovati hory.

3. Pro týž obvod kutací smí se dáti povolení ke kutbě bez obmezení počtu, a při tom nebudiž nikterak přihlédáno ku povolením ke kutbě, která dříve udělena byla pro krajinu dotyčnou (v celku nebo z části).

4. Na základě jednoho a téhož povolení ke kutání lze na ploše, pro kterou zní ono povolení, zvoliti libovolný počet výhradních kuteb a otevření (rozdělání) je, pokud kutěři šetří zákonných předpisů o tom vydaných.

5. Naproti tomu nelze přijmouti ohlášení ku výhradním kutbám v terainu, pro který ani předběžně ani současně nebylo uděleno povolení ke kutbě.

6. Právní podstata (platnost) výhradné kutby trvá jen potud, pokud jest původní nabyvatel v právní držbě povolení ke kutbě v onom terainu, kde se výhradná kutba nachází, a pokud povolení to právní moci nepozbylo. Opomene-li též výhradný kutěř žádati v čas o prodloužení dotyčného povolení ke kutbě, pomíjí jeho kutací obvod, který oprávněným způsobem založen byl. Z důvodu tohoto zamítnouti jest jako nepřipustnou žádost o prodloužení pouhých práv ku výhradné kutbě — obdobou (po způsobu) dosavadního prodlužování k mutování (zarážení hor) a výhradnému kutěři uložiti jest, aby si dal dotyčné povolení ke kutbě prodloužiti (§ 10 prov. předp.).

7. Nelze prodloužiti povolení ke kutbě, které právě pominulo. Aby bylo lze dle § 16 zák. hor. postupovati v těch případech, kde žádá se o prodloužení povolení ke kutbě, prve než vypršelo, má revírní úředník přihlédati při úředních exkursích hlavně k tomu, zda provádějí se práce kutací v obvodech, pro které nabyto bylo povolení ke kutbě. Shledá-li úředník revírní, že započato bylo s pracemi kutacími na základě povolení ke kutbě, o jehož prodloužení se žádá, a nevadí-li prodloužení jinaké důvody, má podané žádosti vyhověti. Zjistí-li se však, že oprávněný kutěř nepodnikl ve svém obvodu nižádných prací kutacích, nemoha důvodně ospravedlniti svého jednání, nemá úředník revírní povolení ke kutání prodloužiti (nař. min. orby ze dne 23. května 1872, č. 4506).

IV. Obvod kutací.

Obvod kutací jest místně dopodrobna vyznačený obvod, na který se má povolení ke kutbě vztahovati.

1. Obvod kutací musí být v žádosti o povolení přesně označen.

2. Obvodem kutacím označiti lze dle libovůle žadatelovy jednotlivé pozemkové parcely, rozsáhlejší plochy, avšak udati jest přesně ohrazení,

dále plochy všeobecně známé pod určitými jmeny a hranicemi, údolí nebo hřbety horské a poznamenati katastrální obec a politický úřad.

3. Neoznačí-li žadatel obvod kutací dle určitých jednotlivých parcel pozemkových, dlužno ohrazení jich vytknouti přesně a způsobem nedávajícím podnět ku pochybnostem; k tomu slouží katastrální a jiné správné mapy, osvědčení úřadu politických a představených obecních, nebo zvláštní příruční črty, na nichž však sluší vyznačiti určité předměty nepřesunutelné a všeobecně známé, jako: domy, mezní koly, pomníky, kříže u cest, pojmenované skály a pod., aby bylo lze orientovati se o poloze obvodu kutacího. Úmyslem nařízení § 15 hor. zák. o vyznačení obvodu, na který odnášeti se má přivolení ke kutbě, jest, zaručiti hornímu úřadu naprostou jistotu o poloze a rozsahu označeného prostoru kutacího. Jestliže tedy udání, která podávají potřebné objasnění v přiložených příručních črtách nebo jinakých mapách, jsou takového rázu, že není nejmenších pochybností ve příčině místní polohy a rozlohy obvodu kutacího, jest dosti učiněno v tomto případě požadavku zákona, a není potřebí, stavěti podnikatelům horním v cestu zbytečné nesnáze (poučení min. fin., rakouský časopis pro hornictví a huťarství roč. 1855 č. 18) Horní úřad má vésti zvláštní knihy kuteb o všech udělených povoleních ke kutání, o oznámení výhradních kuteb a stvrzení o tom vydaných, dále o všech převodech takovýchto oprávnění. Nahlédání do těchto knih jest každému volno (§ 39 hor. zák.).

V. Místa vyjmutá.

Bez přivolení vlastníka pozemků není dovoleno kutati:

1. na místech, kde stojí příbytky, hospodářské nebo jinaké budovy;
2. v uzavřených prostorech dvorů;
3. na ohrazených domovních, okrasných nebo jinakých zahradách, jakož i na hřbitovech a na nivách ohrazených zdmi; k místům těmto náleží též náležitě ohrazené obory. Kutání v oborách závisí nadto na přivolení osoby ku honbě oprávněné (nař. min. fin. ze dne 19. dubna 1859 č. 95 říš. zák.);
4. ve vzdálenosti obnášející méně než 38 m. okolo vlastnictví v odst. 1. a 2. naznačeného.

5. Schválení příslušných úřadů správních vyhledává se ke kutání na veřejných cestách a železnicích, u ochranných vodních staveb, v okrsku pevnosti nebo ve vzdálenosti od nich určené zvláštními předpisy, konečně na říšských a zemských hranicích.

Kutby a doly na povrchu země (vchody, t. j. vstup do hor), jakož i haldy odtud vycházející musí býti udržovány od železnic a jich příslušenství v takové vzdálenosti, aby sesouvání hald nijakým způsobem nerušilo nebo nepřekáželo vozbě železniční; jámy (šachty), štoly (svodny) a jiné povrchní stavby horní musí býti však vzdáleny nejméně 38 m. od budov, 29 m. od stanic, 6 m. od úpatí náspu a 12 m. od hlavního zdiva viaduktů a mostů železničních. Stejných vzdáleností dlužno dbáti i při zakládání železnic poblíže stávajících již jam, svoden a jinakých horních zařízení na povrchu země a poblíže hald z hloubi vyvážených (nař. min. ze dne 2. ledna 1859, č. 25 ř. z. týkající se zamezení a odstranění kolísí mezi podniky horními a železničními).

Uvádějí-li se z důvodů veřejných závary proti přípustnosti kutby na jiných místech, než shora naznačených, mají tu rozhodnouti horní úřady ve srozumění se současnými úřady správními (§ 18, viz čl. Policie horní, Studny, Prameny léčivé).

VI. Práva kutéřova.

1. Obdržev povolení ke kutbě nabývá kutéř práva otevřítí a provozati kutná díla v libovolném počtu ve svém obvodu kutacím, pokud tomu v cestě nejsou starší horní práva (§ 19 hor. z.).

2. Otevřítí ložisko dílem kutným a sledovati ložisko lze potud, až otevření podle § 44 hor. zák. beze všech pochybností zasluhuje propůjčení. Stíhání ložiska nesmí však zároveň přejíti do těžby otevřených vyhrazených nerostů, jelikož se k tomu dle § 40 hor. z. vyžaduje řádného propůjčení; taková těžba byla by proto neoprávněným provozováním hor a dle § 236 hor. z. byla by trestnou. Ve kterých mezích otvírací (stíhací) těžba provozovati se má, aby za takovou a nikoli již za skutečnou těžbu pokládána byla, sluší posuzovati dle rozdílnosti místních poměrů (§ 17 prov. předp.).

3. S nerosty vydobytými smí kutéř naložiti jen s povolením úřadu horního (§ 20). Naproti tomu nelze zameziti, aby se nevytěžilo něco málo vyhrazených nerostů z kuteb, které prolamují vyhrazené nerosty, nebo je směrem svým nebo úklonem stíhají. Udělití svrchu zmíněné povolení zmocněn jest revírní úředník (§ 18 prov. předp.).

4. Pouhé povolení ke kutání netvoří ještě výhradného práva ke kutání v označeném obvodu kutacím, a v témže obvodu lze udělití více osobám najednou povolení ke kutbě (§ 21).

VII. Povinnosti kutéřovy.

1. Zatknutí (postavení) znamení kutacího. Došlo-li kutéře stvrzení horního úřadu o jeho oznámení, musí po té do tří dnů výhradnou kutbu vyznačiti na povrchu znaméním kutacím. Opomene-li tak učiniti, povinen jest každé třetí osobě, které není známo zvolené stanoviště ono, nahraditi veškerou škodu tím vzešlou. Kutacího znamení nelze zatknouti prve, než bylo podáno oznámení hornímu úřadu (§ 24). Zatkne-li se znamení kutací, sluší to oznámiti politickým úřadům okresním, v jichž okresích leží obvod kutací, a úřady ty veřejně to vyhlásí.

2. Opověď u vlastníka pozemku. Každý kutéř jest povinen vykázati prve, než počne s dílem kutacím, vlastníku pozemku povolení ke kutbě a hleděti domluvití se s ním nějak o jeho nárocích náhradních.

3. Vyšetření škody. Nemůže-li se kutéř s vlastníkem pozemku shodnouti o odškodnění, může zakročiti u politických úřadů o povolení, aby směl své kutné dílo počítí; dotýčný kutéř jest však povinen:

a) dáti vlastníku pozemku zatím jistotu v obnosu určeném od vyslance politického úřadu okresního za prokazatelnou snad vzešlou jemu škodu počítím díla kutacího nebo znamení kutacího, i kdyby se o tom úmluva nijaká nestala.

b) Kutéř jest v tomto případě dále povinen žádati ihned u úřadu horního, aby zavedeno bylo řízení na nucené přenechání pozemku; a konečně

c) povinen jest v případě kutby výhradné upustiti na tomto místě od veškerých prací až do rozhodnutí o tom (§ 27).

4. Nemůže-li se kutéř do 30 dnů počítaje ode dne, kdy znamení kutací bylo zatčeno, vykázati, že u úřadu horního žádal za projednání o převodu pozemku, mají dáti dotýčné politické úřady okresní k žádosti vlastníka pozemku odstraniti znamení kutací a oznámiti to úřadu hornímu (§ 28).

VIII. Výhradné kutiště.

1. Výhradné kutiště jest výlučné právo ke kutání pro místo oznámené úřadu hornímu. Tohoto práva na určité pole kutací nabývá se teprve tím okamžikem, kdy kutěř oznámí úřadu hornímu místo, kde zamýšlí počítí dílo kutací a zatknouti znamení kutací (§ 22). Oznamuje-li se zamýšlené dílo kutací, lze při tom odkázati na udělené již povolení ke kutbě, anebo lze oznámení to učiniti přímo se žádostí o udělení povolení ke kutbě. V oznámení tom dlužno však vždy přesně vyznačiti polohu zamýšleného díla kutacího a stanoviště znamení kutacího. Jak chce kutěř zajistiti své dílo kutací, a zda by proto bylo na místě zatknouti znamení kutací blíže či dále od díla kutacího: řídí se různými okolnostmi; povahou, směrem a rozlohou nerostného ložiska, které se prozkoumati má atd., a sluší tu ponechati volnost posouzení a rozhodnutí kutěřovu. Přesného pravidla o maximu vzdálenosti znamení kutacího od díla kutného nelze stanoviti. Ostatně bude již vlastní zájem vésti výhradného kutěře k tomu, aby zatkl kutací znamení co nejbližší dílu kutnému, aby dílo kutací při vyměřování důlního pole zákonitě vyhrazeného nepadlo mimo ně. (Rak. časopis pro hornictví a hutnictví, roč. 1855 č. 20.)

Z pojmu výhradného kutiště lze odvoditi, že slovo »kutání« má nyní daleko širší význam než dříve; spojujeť horní zákon s kutáním i práce přípravné až do propůjčitelnosti nerostného ložiska a nařizuje, že každý druh přípravných prací až do dovršeného otevření nerostného ložiska, kteréžto otevření odůvodňuje těžebnost ložiska a tudíž i jeho propůjčitelnost, lze počítí i dále vésti pod ochranou povolení ke kutbě.

2. Objem výhradného kutiště:

a) Založiti nelze cizího díla kutacího ve vodorovném kruhu, jehož poloměr má 450 m. a jehož středem jest stanoviště znamení kutacího (kutací kruh). Výjimka z ustanovení tohoto připouští se jen v oněch revírech horních, pro které je něco jiného revírními stanovami předepsáno (§ 31 hor. z.).

b) Jakékoli přesunutí znamení kutacího kutěřem považovati jest za nové založení kutby (§ 32). Z toho plyne, že dříve nabyté právo ku výhradnému kutišti zaniká, jakmile bylo přeloženo znamení kutací. Chce-li si tudíž kutěř pojistiti výsady výhradného kutiště, musí dle § 22 hor. z. oznámiti hornímu úřadu polohu nového stanoviště, aby úřadem tím stvrzeno bylo. Zamešká-li kutěř výhradný povinnost tuto, práv jest ze škody třetí osobě z toho vzešlé. Doví-li se úřad horní o podobném nezákonném přeložení kutacího znamení, má ihned kutěře potáhnouti k zodpovědnosti a nemůže-li se kutěř vykáhati oprávněním k tomu, má úřad horní požádati politický úřad, aby odstraniti dal neoprávněné znamení kutací (§ 28 prov. předpisů).

3. Společná výhradná kutiště. Dojde-li určitého horního úřadu několik oznámení o zvolených stanovištích znamení kutacích současně a kryjí-li se kutací kruhy výhradných kutišť tím nabytých zcela nebo z části, sluší plochy tímto způsobem se kryjící výhradným kutěřům při tom sůčastněným přiděliti společně, leda že by výhradní kutěři učinili sami mezi sebou úmluvu jinakou (§ 33 hor. z.).

§ 33 hor. zák. stanoví, že současně t. j. jednoho a téhož dne od dvou nebo více osob přihlášená výhradná kutiště, jichž kruhy se kryjí, zakládají společné vlastnictví kruhu se kryjících. Horní úřad má prve, než

vyřídí tyto přihlášky, ihned zhotoviti mapu o poloze přihlášených výhradných kutišť dle udání přihlašovatelů, načež zřejmy jsou kruhy shodné (kryjící se). Každému přihlašovateli potvrdí se přihlášení jeho a vydá opis této mapy a na potvrzení onom učiní se poznámka shora zmíněná a uloží se každému z nich, aby do určité doby v dobrotě se dohodli o používání těchto společných ploch, jinak že by se nemohlo dopustiti, aby před soudním vyřízením vzájemných nároků kterýkoli účastník položil míru dolovou na těchto plochách.

4. Řízení o oznámení výhradných kutišť. Jakmile podá kutěř hornímu úřadu oznámení o zvoleném výhradném kutišti, dlužno jemu co nejrychleji vydati potvrzení o této přihlášce. Toto potvrzení musí však býti odepřeno v těchto případech:

a) není-li poloha výhradného kutiště udána způsobem pochybnosti vylučujícím;

b) nezakládá-li se přihlášení na povolení ke kutání, jehož žadatel již nabyt nebo současně o ně žádal;

c) neleží-li výhradné kutiště v žadatelově obvodu kutacím již nabytém nebo současně vyžádaném;

d) zakládá-li se výhradné kutiště na některém bodu nepřipustném dle §§ 17 a 18 hor. z. a nesvolila-li osoba oprávněná neb úřad k dílu kutacímu. V případě tomto dlužno oznámení o výhradném kutišti vrátiti k nápravě neb odstranění překážky (§ 19 prov. před.). Nepřekáží-li oznámení o výhradném kutišti nijaká zákonná závada, vyříditi jest oznámení tím způsobem, že se ohlašujícímu dá potvrzení o přihlášce výhradného kutiště, v němž se výslovně poukáže na šetření § 25 hor. zák. (§ 20 prov. předp.).

5. Podzemní díla kutací: Při podzemních kutbách pomocí t. zv. pokusných průkopů lze zvoliti a úřadu hornímu oznámiti libovolné místo, pokud se ještě nalézá v propůjčené míře dolové, jako základ nové kutby s tou podmínkou, že neděje se újma jiným právům již nabytým (§ 30). Ustanovení § 30 hor. z. spěje předkem k tomu, aby se nabylo zjišťovacích prostředků k dalšímu nabytí půdy po šťastných pracích při takových pokusných průkopech, které mají býti vedeny z podzemních dolů poblíže hranic propůjčených polí důlních buďto ku stíhání nějaké smrštené žíly nebo ložiska nebo místního zjalovení (schudnutí) jeho, konečně ke skřížení domnělých souběžných žil nebo ložisek atd., a k čemuž by zvolení výhradného kutiště na povrchu za ochranu nestačilo, poněvadž by odtamtud musilo se přikročiti jednak k bezúčelným, jednak časem i výlohami nákladným pracím stíhacím. Podnikatel hor zvolí tu libovolné místo svého pokusného průkopu za základ k otevření svého výhradného kutiště a zajistí si tím onu část kruhu kutacího, která přesahuje vybývající ještě propůjčené pole jeho (§ 24 prov. předp.).

IX. Převod práv kutacích (§ 29 prov. předp.).

1. Povolení ke kutbě neboli oprávnění výhradného kutiště lze převáděti na třetí osoby, tvoří tedy ona právní předměty, a pro převod ten platí všeobecné zásady právní vedle zvláštních ustanovení práva horního; právo horní žádá, aby postoupení práv kutacích oznámilo se úřadům horním, ježto jsou předmětem podrobné evidence a kontroly úřadů horních, a poněvadž dle práva horního není každý připuštěn ku provozování hornictví; naopak způsoblost ku nabytí oprávnění k dolování obmezena jest dle §§ 7 a 8 hor. z. Provozuje-li tedy nový podnikatel dílo kutací před oznámením

učiněným úřadu hornímu, sluší jej potrestati jako neoprávněného podnikatele hor (§ 38 hor. z.).

2. Doví-li se horní úřad jakýmkoli způsobem, že přejímatel provozuje dílo kutací před řádným oznámením, musí je zastaviti a zavést jest s ním řízení trestní podle § 436 hor. z. Zastavení děl kutacích provede se tím, že se neoprávněnému kutěři zapoví od úřadu kutati a příslušný úřad politický se požádá, aby svými orgány ostříhati dal zákazu tohoto.

3. Převedeli se povolení ke kutbě soudním odevzdáním (násl. projednání pozůstalosti, exekuce, konkursu a pod.), má nabyvatel k oznámení svému připojiti tuto (odevzdací) listinu v prvopisu nebo v ověřeném opisu vedle originálu povolení ke kutbě (§ 32 prov. předp.).

4. Každé oznámení o zcizení povolení ke kutbě má horní úřad zkoumati předkem ve směru formálním, a není-li v té příčině nijakých závad, vyšetřiti má, zda nabyvatel oprávněn jest ku hornictví podle §§ 7 a 8 hor. z. a zda dotyčné povolení ke kutbě ještě v platnosti trvá. Není-li tu jistoty naprosté, sluší odpověděti oznámci v tom smyslu, že převod se do knih kutacích nepoznamená a přejímateli že z převodu tohoto nižádných práv kutacích přiznáno nebude.

X. Právní otázky ve příčině práv kutacích a povolení ke kutbě.

1. Předkem se naskytá otázka, jsou-li práva kutací věcmi movitými či nemovitými. Motivy ku zákonu hornímu (str. 145) vyslovují se v té příčině takto: Již tím, že záznamy kutby při úřadech horních vedeny jsou za účelem kontroly všech oprávnění horních i dozoru nad zákonným jich vykonáváním, vyloučeny jsou z povahy oněch veřejných knih, kteréž poskytují věcná práva držby, vlastnictví a práva zástavní. Nadto dává povolení ke kutbě práva bez jakékoli reelní hodnoty, ježto jako taková neposkytují nižádného výtěžku, nýbrž vyžadují nákladu. Nerepresentují tudíž dokonce nemovitého vlastnictví, pročez bylo by zbytečným po zřetelných ustanoveních zákonů občanských o povaze vlastnictví — ještě v zákonu horním vyslovovati, že právům kutacím povaha tato nepřináleží. Práva kutací sluší tedy ve smyslu obč. zák. považovati za věci movité.

2. Oprávnění kutací a na základě jeho podniknuté doly a dobývání svrchní (denní lom, roznos), zvláště mají-li přiměřené vyhrazené pole — tedy práva kutiště výhradného, tvoří určitý předmět držby, mají pro držitele dozajista jistou cenu; než všeobecně cena tato závisí vždy jen na větší nebo menší naději, že dílo kutací dospěje ku šťastnému otevření (ložiska). Pravá cena takovýchto oprávnění dá se tedy zřídka a stěží jen vyšetřiti, ježto jen možný objem a stupeň pravděpodobnosti očekávaného výsledku byly by zde základem onoho vyšetření ceny. Povahou svou jsou práva kutací a výhradná kutiště, splní-li se předepsané podmínky, vlastnictvím výdělkovým, které určeno jest ku obchodu, tvoří tedy předmět držby, směny, trhu a zavazení.

3. Ježto věřitel oprávněn jest pojmouti v exekuci všechny statky dlužníkovy zákonem výslovně nevyňaté, aby uspokojení došel, lze již z ustanovení občanských zákonů odvoditi, že v exekuci pojmouti lze také povolení ke kutbě a výhradná kutiště, leč při exekuci této bylo by nezbytno současně splniti povinnosti s oprávněními těmito spojené.

4. Z řečeného plyne, že lze sice na povolení ke kutbě a výhradným kutištím nabytí věcných práv, avšak jen tím způsobem, že nabytí jich učiní

se závislým na splnění povinností spojených s oněmi oprávněními, nena-bude-li se však oprávnění těchto, pomíjejí všechna práva odtud odvozená; dále plyne, že sluší považovati za neoprávněné provozování hor, které nepodniká se na základě těchto zákonitě nabytých a u úřadu horního re-gistrovaných oprávnění.

6. Knihy kutací a výtahy z nich jsou listinami veřejnými.

Právo lapačské.

I. P o j e m.

Právo lapačské jest soujem ustanovení, kterými se na základě zvláštních zákonů, státních smluv nebo mezinárodních pravidel (norem) upravuje zajetí nepřátelského statku na moři, tedy lodí i nákladu se strany válčícího státu. V tomto smyslu jest právo lapačské objektivním na rozdíl od subjektivního práva lapačského, které stanoví oprávnění ku zajetí lodí a zboží (nákladu).

II. Co do subjektivního práva lapačského naskytuje se předkem otázka, kdo smí zajmouti lodí a náklad válčícího státu; od pra-dávna známo jest odnětí toto pod jménem »kaprování« a ten, kdo je vykonává, zove se korsar, lapač. Dříve byly všeobecně vypravovány při válkách námořských lodí lapačské t. j. takové, které byly na základě pa-tentu (lapačského listu) vydaného válčícím státem, na moře za tím účelem, aby zabraly nepříteli lodí a zboží a poškozovaly námořský obchod ne-přátel. Pařížskou deklarací námořskou spojila se většina námořských států evropských (dne 16. dubna 1856) v jednotu a zřekla se co nejslavněji lapačství t. j. zřekla se používání kupeckých lodí za lapačské lodí v dobách válečných. Ježto ku pařížské deklaraci přistoupila, jak právě řečeno, většina států, vyskytuje se dnes mezi státy těmito ještě lapačství výjimečně toliko v případě retorse nebo byla-li blokáda porušena (viz čl. Blokáda). Než i státy nepřistoupivši ku pařížské deklaraci (jako Spojené státy severo-americké, Španělsko, Mexiko, Venezuela, Nová Granada, Bolivia a Uruguay) šetří zpravidla při provádění lapačství všeobecně uznaných mezinárodních pravidel, která jsou asi toto:

K lapačství vyhledává se:

1. aby byla loď vlastnictvím příslušníků válčícího státu;
2. aby loď ta opatřena byla příslušným patentem (lapačským listem), neboť teprve tento opravňuje ji k nepřátelské akci. Způsob, jakým se vede válka lapačstvím, není bojem mezi soukromými osobami; neboť lapači jednají se své strany jménem, pod autoritou a zodpovědností státu, kterému přináležejí. Jakkoli se zapírá, že není mezi lapačstvím a námořským lu-pičstvím (pirátstvím) nic společného, tož jest nepochybno, že při lapačství vyniká moment zločinnosti a že vedlo lapačství ku četným zlořádům; proto i ty státy, které ještě dnes dopouštějí lapačství, ve svém vlastním zájmu hledí všemožně přehmatům lapačů přítrž učiniti vydávající lapačské patenty jen za tuhých a četných podmínek, snažíce se výkon lapačství v nejednom směru obmeziti a nedovolené lapačství přísně trestající.

III. Předmět práva lapačského.

V této příčině jedná se o dva podstatně rozdílné předměty, totiž o loď a o náklad. I lze si mysliti podle toho 4 případy:

1. Je-li loď i náklad nepřátelským vlastnictvím, lze i loď i náklad (zboží) skonfiskovati (zajmouti), třeba by případně jeden nebo oba válčící